

ГЛАСНИК

НЕЗАВИСАН НЕДЕЉНИ ЛИСТ
 УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Година I Број 11.	ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА 50 ДИНАРА ПОЛУГОДИШЊА 25 ДИНАРА СГЛАСИ СЕ ПРИМАЈУ ПО ТАРИФИ	КРАЉЕВО 23 новембра 1933 г.	Уредништво и администрација Цара Лазара 36 РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ	Излази сваког Четвртка
----------------------	---	--------------------------------	---	---------------------------

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ - ЊЕГОШ

Тешко је писати о човеку, који је сам за себе рекао: „Хвала ти, Господи, јер си ме на земљи над милионима и душом и телом узвисио“. Доста, ретки су људи, чија је душа у младости била тако велика и тако дубока као што је душа Владике Његоша. Његова душа остаје недокучива и неиспитана. О Његошевој поезији и филозофији писало се много и код нас и на страни. Она је позната широм Југославије и Словенства, па и даље. Али његова национална идеја није мања од његове поезије и религије. Што је најглавније, он није српски шовиниста. Он је прави и изразити Југословен. још и више, он је Свесловен. И ако православни владика он каже: брат је мио, које вере био. Његове везе са баном Јелачићем то нам јасно потврђују. Он Јелачићу пише: „Твој је задатак велики, а дело, ако га извршиш, још и веће. Он миче гадну лагу са Словена, који до данашњег дана друго нису били до жалосни продани робови. Ах, драги Бане, гледај само нека је Далмација у твојој руци, да се

једном саставимо Ништа ме до сада на свиету није интересовало колико твој посао“. Поред овога писма, Његош је писао и свим родољубима, потстичући их на велико дело ослобођења и уједињења Јужних Словена.

Ако народне и друштвене вође треба ценити по циљевима, којима теже и средствима и начинима, како их изведе, они се могу назвати великашима. Његош је носио у себи Бога, као судију историске правде и учио великом надом. Он се сав претворио у дух, који својом националном свежином стихички прожима и узноси поколења. Међу великим песницима, који су крепили нашу националну душу, раскидану и мучену за време вековног робовања, Владика Његош се напорима свога духа успео на олимпијску висину, одакле мотри и данас својим мисаоним очима на сав наш народ и његове радње. Идеја великог песника и филозофа триумфује. Да је живео у великим народима, живот би му био лепши, али му геније не би био већи

највише физичких и моралних напора

Гружа се данас весели и радује јер ће скоро у њу доћи заточник народних слобода, велики ненадмашив јунаштом и славом, потомк сина наше дичне Шумадије јунак нашега доба, наше крви и нашега племена.

Монарх ће скоро ући кроз двери Груже, да у њој изврши божански чин крштења десетог Југовића.

Долази да своју велику влада: ску милост излије на један скромни дом доње Груже, која спрема велике борце идеје Југословенске и верне чуваре дома Карађорђевића.

Гружа се весели јер ће се у њој појавити вођ и спасиоц на-

рода Српског и сјединитељ племена Југословенских. Гружа се радује јер види да Владар не заборавља велике заслуге снажног, великог духом и свесног национално гружанског елемента који је својом гигантском и исполинском борбом дао доказа да је достојан овако велике пажње.

Гружа ликује, јер и данас чврсто стоји на бранику народних слобода и самосталности и као веран чувар дома Карађорђевића у души својој слави Бога и пева химну своје влада-ру: Боже спаси...

Крштење ће се обавити на дан 26-ХИ-у у селу Чукојевцу код цркве

поп Мичан

Напад из ваздуха и како ћемо се у том случају заштитити.

1. Хемијско оружје.

На дан 22 априла 1915 год. Немци су применили у рату ново сретство за борбу — отровне гасове. Од тога дана прошло је већ више од 18 година. За ових 18 година развој авиације отишао је тако далеко да је могућност продирања непријатељских тешких авиона — бомбардера дубоко у позадину сада неоспорива.

Пита се шта ће све носити ови горостасни авиони становницима административних и индустријских центара, морских лука и важних саобраћајних бродова? Свакако неће носити гранчице на име мира већ разорне бомбе са моћним експлозивима, зацаљиве бомбе, најзад носиће бомбе са бојним отровима. На експлозивна сретства навикли смо прилично добро и не сматрамо да су нешто надприродно. Што се тиче бојних отрова, та на жалост ствар стоји друкчије. Ретко ко упућен гешко да има јасан појам шта је бојни отров, а још су ређи они који знаду и како да се бране од њега; огромна пак већина уопште није ни чула шта је то бојни отров. Међу тим упознавање становништва са бојним отровима и са начином

заштите против истих не само да је корисно него и неопходно потребно.

Увек је страшно оно што се не познаје. Упознавање са бојним отровима скинуће вео мистерије са овога новог сретства рата, отклониће могућност панике, која обично навлачи веома много непотребних жртава, а још што је најглавније, упознавање са бојним отровима показује да је одбрана противу њих потпуно могућа а и није много компликована.

Често пута бојне отрове називају отровним гасовима; овакав назив није тачан јер су бојни отрови већином течности или чврсто тело; отрови у гасовитом стању врло су ретки.

Први отров употребљен у рату био је отровни гас хлор; он се налази у гасовитом стању и у виду гасног облика пуштен је био у ровове Француза и Енглеза. Ево како описују Енглези први гасни напад:

Енглески пуковник Оулд пише: „Горостасан облак жутозеленкастог гаса дизао се испод земље и лагано се кренуо са ветром у правцу наших ровова. Гас на свом путу пунио је сваку јаницу и свако удубљење и

ГРУЖА ЛИКУЈЕ...

Вал одушевљења заплускује данас целу Гружу. Таласи радости и усхићења обумљују данас свакога грађанина Груже, малог и великог, највишег и најнижег, јер се над Гружом излива данас велика Владарска милост.

Гружа је била пијемонт Српства и веран чувар националних идеала старе српске националне културе. Гружа данас постаје пијемонт Југословенства и чувар наше националне Југословенске културе.

Место где се прво зачала жижа народног ослобођења, а борба за слободом и самосталношћу узимала све више маха, да се раскину тешки окови, којим је био окован Српски народ била је Гружа.

Гружа је била срце, која је животворну крв давала целом

Српском народу да истраје у борби за своја права, слободу и самосталност

У њој се први пуг чула рика тошова и распламтела буктиња да се ослободи поробљени народ.

Велики духом, велики мислима велики јунаштом, ненадмашив борац и чувар народних слобода тај народ је пожњео славу у народног ослободиоца и у тој слави Гружа се веселила, Гружа се радовала, Гружа је ликовала. Певала је песму хвале и химну благодарности Богу и целом Српском народу, а завршавала националном химном у славу дома Карађорђевића, који је на олтар народног ослобођења и народних слобода дао највише труда, највише јунаштва, највише труда, највише јунаштва,

када је дошао до наших ровова потпуно их је поплавио. У првом моменту ова цорока зачутила је наше војнике; али када су људи удахнули гас и почели да се извијају у предсмртним мукама, међу војницима завладала је страшна паника. Они који су били у стању да се крећу, бежали су да умакну од гасног таласа, али већином узалуд — гасни облак их је престаигао*.

Други Енглец Цоткинс пише: „Када смо изашли из болнице да се надишемо свежег ваздуха пред нама се је појавила језовита слика. Нисмо могли да верујемо својим очима нити оно што су нам причали војници, који су успели да побегну испред таласа. Жуто-зеленкасти облак прошао је изнад саме земље уништавајући пред собом све живо: људе, животиње па чак и биљке. Ни један човек чак и најхрабрији није био у стању да издржи страх, који је у том моменту свима завладао. Ослењени бегунци — војници липа црвено модре боје превртани су се од страховитог кашља, док су се у рововима остали њихови другови угушили“.

Већ се и из ових редова види какав је ужасан на војску учинио први гасни напад, а узимајући у обзир огромни губи-

так у људству и материјалу, може се рећи да је ситуација на форми после првог гасног напада била на савезнике скоро катастрофално.

Ово се је десило само због тога што савезници нису били спремни за одбрану. Међутим одбрана од хлора веома је лака и једноставна. Већ из почетне хемије знамо да се хлор веома лако спаја са хемиским елементима а нарочито са гиносулфитом и бикарбоном содом с тога у случају напада хлором потпуно је довољно да се окваси марамица или било каква врећица са раствором хиносулфита или бикарбоне соде и да се тако умочена метне на уста и нос и тако дише кроз исто. Са хлором ће се апсорбирати раствором бикарбоне соде односно гиносулфитом а у уста већ дође чист ваздух.

Из овог примера се види да је заштита противу хлора савсим проста; зато су се најчувенији хемичари света дали на посао да пронађу нова и нова хемијска бојна средства још више убитачна, још више компликованија, али како то ћемо видети дали и за најсвирепији бојни отров има заштита. Само треба да будемо спремни.

(Наставиће се)

Б. Р.

вакрс, какав се ретко јавља у историји.

И из дана у дан, за време целог овог периода дивно сам се неуморном раду Престолонаследника који је имао да постане Краљ Александар I, његовом увек будном патриотизму, душевној снази коју је он знао да пренесе на своју војску, непобедном елану, којим је у потпуној сагласности са генералом Сарајем, први пут потиснуо ка Битољу бојне редове немачке навале.

Када су народ и његов вођ дали такве примере непоколебљиве постојаности, човек може бити сигуран у његову будућност. Дуго подељени међ туђинским властима, Југословени ће знати да утврде своје јединство и да преброде тешкоће мира као што су пребродили у годинама искушења глад, хладноћу и навалу.

Пол Пенлеве.

Превод из „Л: Данџ“

Организација дома и школе

Изабрани чланови одбора на седници родитељског већа одржали су седницу 19 ов. м. пре подне у гимназији. На овој седници усвојен је нацрт правилника дома и школе а затим је и извршено конституисање управног и надзорног одбора. У управни одбор су изабрани: претседник Кнежевић Стева, индустријалац, п. претседник г. Анимовић Сава, здв. благајник г. Антоповић Милан, професор, секретар Петровић Мија, суплент, чланови: Буњак Петар, трг. Љубисављевић Раденко, абација, др. Благојевић Раде, лекар, Бугарчић Анка, удова, Димитријевић Љуба, трг., Кнежевић Михаило, проф., Станимировић Драго, земљорадник из Самаила, Станисављевић Раденко, желез. чиновник, Грабовац Иво, суплент и Мацаревић Јел., суплент.

У надзорни одбор су изабрани: г. Трифуновић Велимир, директор гимназије, г. Јовичић Милан, претсед. општине, Петронијевић Влада, школски надзорник, Церковић Добросав, свештеник, Папакоча Таса, књиговођа и Миловановић Добривоје, арт. капетан.

У акциони одбор су ушли: Благојевић Милован, свештеник, Симић Милош, учитељ, Петровић Светислав, бравар, Обрадовић Ранко, трг., Мирић Светислав, трг., из Трстеника, Јанковић Живојин из Врњцаца, Луковић Милун из Драгчића, Здравковић Радомир из Грлице, Лукић Коста из Самаила, и Јовичић Раде, трг. из Краљева.

Према правилима заједнице дома и школе оснива се фонд са задатком оснивања хуманих ђачких установа, оправке и дозививања школске зграде.

Редовни чланови заједнице су сви ђачки родитељи односно стараоци и наставници с месечним улогом од 5 дина. Помажући чланови су: лица, установе, удружена и само-

управна тела с најмањим годишњим улогом од 100 дина.

Утемељачи су: лица и установе који приложе једном за свагда 500 дина.

Добротвори су лица и установе који приложе једном за свагда 1000 дина.

Добротвори по тестаменту који оставе тестаментом извесна завештана

Почасни чланови: лица која по својим заслугама за Заједницу изабере скупштина.

Освећење католичке цркве.

У недељу 19 ов. м. извршено је свечано освећење католичке цркве у Краљеву. Цркву је осветио надбискуп београдски г. Родић Рафаило. С г. Родићем присуствовали су овом освећењу: замених босанског провинцијала фра Маријан Јаковљевић, старшина Фрањевачког самостана београдског фра Јосип Маркушић, други саветник надбискупије београдски професор г. Влашић, тајник надбискупије београдске г. Петар Јустин Числар и Жупник Крагујевачке жупе г. Винодолац.

За привременог жупника у Краљеву одређен је фра г. Круно Мисило, који је већ ступио на дужност.

Освећењу цркве су присуствовали преставници цивилних и војних власти и мноштво света.

По завршеној свечаности приређен је банкет у хотел Београд.

Цркву је радио архитект г. Катушић из Београда.

Од руског родитељског комитета у Краљеву

Руска колонија у Краљеву до скоро је имала основну школу и дечије забавиште са бесплатном храном, али је од 1. VIII. т. г. решењем Државне комисије за Руске избеглице ова школа затворена због оскудице у материјалним сретствима.

Руска колонија у Краљеву има преко 200 својих чланова већином сиромашних радника, који захваљајући општој кризи, бедно проводе своје дане Затварање школе и забавишта болно и тужно је одјекуло у души свих Руса, имајући на уму, да је школа била једино место, где су они могли научити своју децу правилном руском језику и упознати са историјом Русије. Поред тога са затварањем школе руска деца су лишена осетне помоћи у виду бесплатне хране, а родитељи су добили још једну бригу, која је на овом тешком времену од пресудног значаја за сваког.

Циљ је родитељског комитета: потпомагање ђака руске народности у погледу успешног учења и суделовање у погледу васпитања у националном руском духу, организација предавања и изучавање стенографије и историје Русије, помоћ око набавке школских принадлежности, књига, обуће и одећа, организација бесплатне ђачке хране ит. д.

Родитељски комитет за сада није у стању да узме под кирију зграду за дечије забавиште и ваншколско предавање руског језика, руске историје, руске литературе, јер не сме да се задужи рачунајући само на приход од чланских улога. Међутим помоћ са стране у износу неколико хиљада динара била би довољна да се родитељски комитет подигне на ноге и скромно развије своју активност.

Дунавске земље су изгубиле свог најбољег пријатеља

ПРЕТСЕДНИК ПОЛ ПЕНЛЕВЕ

Изненадна смрт господина Пола Пенлевеа је болан догађај за све пријатеље мира.

Не губи само Француска у њему једног од најбољих синова, прониџивог и оданог, већ и све младе земље постале после рата 1914 — 1918.

Заиста, Пољска, Чехословачка, Југославија, Румунија и т. д. губе у господину Полу Пенлевеу једног од својих најбољих бранитеља, јер он је се био енергично и истрајно заузео за велико дело измирења и поновног груписања свих европских народа, ослобођених, благодарећи победи савезника, туђинског јарма, под којим су они били тако дуго.

Нико није тако дубоко као г. Пол Пенлеве разумео прешност препорођених народа да се приближе једни другима, и нико се као он, није марљиво узимао за бро остварење овог светог циља

Ми одиста са срцем пуним бола упућујемо Француској и породици покојниковој, наше искрено саучешће, јер ова жалост Француске је и наша жалост, и бол породице г. Пола Пенлевеа је и наш бол.

Дубоко узбуђени објављујемо овде ниже писмо, које је Пол Пенлеве упутио нашем директору г. Шандану.

Читајући га, моћи ће се ocenити сва љубав коју је овај велики човек унео у заједничко питање мира и разумеће се колико га је ганула страшна трагедија Српска у току светскога рата.

Г. Пол Пенлеве је био за нас саветодавац, такав какав се ретко налази, и у нашем делу, посвећеном искључиво зближавању народа, он је био за нас вођа, чија ће успомена вечно остати у нашем срцу.

Ми нећемо заборавити савете које нам је он дао, продужићемо наш рад у правцу који нам је он помогао да нађемо

Ево писма оштампаног од речи до речи:

Драги гоподине Шандане,

Ево писма које ми тражите да увесете у ваше одлично дело о препорођају Југословенског народа:

Ни један народ није више од Француске саосећао са Србијом у току великог искушења, ни један се није више дивно њеном вичном јунаштву. У времену од 1915 и 1916 године, ја сам, у ратном одбору, раме уз раме са министром Морнарице адмиралом Лаказом, пратио са срцем Србина, из дана у дан, повлачење Српске војске и омладине, преко ледених брегова Албаније, њихове нечувене патње, чудотворно обнављање њихове снаге.

Поносио сам се, што сам могао учествовати у помоћи коју је Француска дала овом неустрашивом народу који није хтео поднети туђинску власт. И кад је дошао час када ови изгнаници неустрашиви поново освојише оружјем своја огњишта, ја сам са срцем пуним усхићења и поверења поздравно

Прва Шумадијска електрична фабрика за пржење и млевење | Чајлон кафе, бибера и цимета у Краљеву

ВЛАСТИМИРА Ј. ВАСОВИЋА



Препоручује хотелијерима и кафецијама своју богато сортирану млевену и сирову кафу, искључено сваке конкуренције, нарочито млевену кафу, увек свежу и по жељи купца, која се самлева у његовом присуству. — Свака наша муштерија може млетти кафу бесплатно.

Тако исто препоручујем поштованом грађанству своју **КОЛОНИЈАЛНУ БАКАЛСКУ И ДЕЛИКАТЕСНУ РОБУ** потпуно сортирану под веома повољним ценама и солидној услузи.

Радња се налази у улици Милоша Великога број 37. где је досад била дрогерија г. Марковића.

СТОВАРИШТЕ ГРАЂЕ МОМИРА САВИЋА и КОМП. —: КРАЉЕВО :—

Препоручује све врсте дасака, летава, штафни и др., буре и јелове грађе у разним димензијама по најповољнијим дневним ценама.

АНГРО И ДЕТАЉ

С поштовањем,
МОМИР САВИЋ И КОМП.
ул. Цара Душана

ВЕЛИКИ ИЗБОР ОБУЋЕ „БОСТОН“



ЖИНСКЕ,
ДЕЧИЈЕ И
МУШКЕ

СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ

Највећи избор конца Д.М.Ц за без. Као и осталу Мануфактуру и Галантерију.

ПРЕПОРУЧУЈЕ ТРГОВИНА,
Светомира В. Томовића -- Краљево

МАНУФАКТУРНО МОДЕРНА ТРГОВИНА

КОД

МЛАДИЋА

— КРАЉЕВО —

Изјављујем за Госпође и Даме своје огромно преспело стовариште модне робе, по данашњим младим и слатким укусима и најбољим квалитетима, као „Свилених“ Вунених и Памучних тканина. Исто за Господу и Даме Велики избор Галантерије и Парфимерија, ЦЕНЕ ЗНАТНО СОЛИДНЕ и СВИ ЗАТО САМО КОД МЛАДИЋА, је модерна трговина.

ТРГОВИНА КОЛОНИЈАЛНО - ДЕЛИКАТЕСНЕ РОБЕ

ЉУБОМИРА Ј. ДИМИТРИЈЕВИЋА -- ЦВЕТИЋА

—: КРАЉЕВО :—

Препоручује сву колонијално-деликатесну робу кафе, шећера, зејтина маслиновог и без мириса, пиринча, сердине, разних бадема, лешника, сувог грожда, сир, качкаваља, разног сапуна тоалетног и за беш, чајног масла, разног ликера и бачког брашна за развијање.

По најнижим дневним ценама.

ОБЈАВА МАНУФАКТУРНА РАДЊА КОД

„БУКАРЕ“

Улица Краља Петра Бр. 10.

Има на лагеру велики избор женских мантила и капута зимски као и мушки капута, црни од врло лепог штофа као и у боји и велики избор микада за зиму.

Како се ова роба искључује из даљег вођења то се скреће пажња заинтересованима да користе ову прилику од 100 динара а капуту од 150 динара.

Користите прилику ово више неће бити, преглед слободан.
ДАЈЕМ и на ОТПЛАТУ.

РАДОМИР Ст. ЈОВАНОВИЋ „Букара“.

ПАЖЊА!

ПАЖЊА!

ВОСКАРНИЦА КОД

Миодрага Стојановића

—: КРАЉЕВО :—

Наступајућим слабарима скрећем пажњу да имам свежа воштаних од гарантирано чистог воска у свима величинама као и беле бенчане лепим пребезом и врло јевтино. Радњу обављам преко пута Гимназије на самом углу у старој воскарници пок. Младена Стојановића.

За посету моли где ће се свако уверити у исправност.

1—2

С поштовањем,
МИОДРАГ СТОЈАНОВИЋ, воскар